

OD POČÁTKU ROKU POMOHLA PORADNA PROJEKTU E-BEZPEČÍ 220 OSOBÁM V NOUZI. PŘÍPADY BUDEME POMÁHAT ŘEŠIT SAMOZŘEJMĚ I O PRÁZDNINÁCH.

Kamil KOPECKÝ

Od počátku roku pomohla Online poradna projektu E-Bezpečí již více než dvěma stovkám klientů v nouzi - dětem, dospělým, ale třeba také seniorům. Tým poradny od začátku roku zpracoval více než 600 odborných posudků, přes 30 případů bylo předáno k řešení Policii ČR s podezřením ze spáchání trestného činu. Téměř třetinu případů nahlašují děti, které se v online prostředí dostaly do krizové situace a neví, jak problém řešit.

Úvodní poznámka: Ve všech zveřejněných případech byla změněna identita klientů/obětí, E-Bezpečí zásadně nezveřejňuje osobní údaje svých klientů a chrání jejich identitu. Podobnost s reálnými osobami je tak čistě náhodná. Věk klientů je však skutečný.

Poradna projektu E-Bezpečí již 10. rokem pomáhá obětem v nouzi řešit jejich problémy spojené s kyberprostorem. **Za dobu své existence poradna řešila více než 3100 případů, přes 1000 případů pak bylo nahlášeno dětmi (často ve věku pod 15 let).** Počet řešených případů pak každoročně roste o zhruba 15 procent. Výjimkou není ani letošní rok, již za první pololetí jsme řešili téměř o 20 % více případů než v prvním pololetí loňského roku. Mezi naše klienty však nepatří pouze děti, ale také dospělí v produktivní věku a senioři.

V květnu a červnu se v naší poradně objevilo hned několik případů **podvodu cíleného na seniory, který se nazývá [romance scam](#)**. Cílem tohoto podvodu je především získat důvěru zpravidla seniora, navázat s ním romantický vztah a vylákávat z něj postupně co nejvíce peněz. V rámci tohoto typu podvodu se pachatelé vydávají například za [vojáky americké armády](#) či [lékaře na zahraničních misích](#). A právě do této kategorie spadaly i případy nahlášené do naší poradny v letošním roce:

Seznámila jsem se přes Facebook s mužem který pracuje pro mírovou misi OSN v utečeneckém táboře Aleppo v Syrii již 6 roků jako lékař - neurochirurg. Často jsme si psali a tak mě požádal, abych ho pozvala na dovolenou do České republiky - tedy abych požádala dovozní oddělení OSN o povolení této dovolené. Od této chvíle jsem korespondovala s tímto oddělením na e-mailové adrese unitednationsvacation1945@mail.com nebo nitednationsvacation1945@post.com Požadovali zaplacení poplatku za žádost, potom poplatky za jeho cestu a doprovod do České republiky. Protože můj přítel požádal, aby mohl odejít do důchodu, chtěl, aby jeho penzijní dávky za těchto 6 roků byly zaslány mně přes bezpečnostní kurýrní společnost. Za tyto služby také požadovali peníze. Poplatky jsem zaplatila jen za přepravu, jen polovinu, ale rekreační oddělení nepovolilo mému příteli odletět, pokud se nedoplatí zbytek. Platila jsem hodně peněz a teď nevím, zda je to skutečně pravda, nebo jsem byla podvedena. Korespondenci s OSN jsem vedla s panem Nickem Henrym. Všechny dopisy které mi napsal o placení i všechny doklady které jsem platila já mám v počítači. (Marie, věk 70)

Poradci E-Bezpečí okamžitě doporučili předat věc Policii ČR a předložit všechny důkazy - záznamy o komunikaci, emaily apod. Šance, že by však Marie získala své finanční prostředky zpět je velmi malá. **Romance scam však nemusí cílit pouze na seniory, velmi často - v kombinaci s vydíráním - cílí i na muže v produktivním věku.** A právě to se stalo třicetiletému Martinovi:

Dobrý večer. Přes jednu internetovou seznamku mě kontaktovala jakási holka z Ruska. Pro komunikaci používala Google Translator. Chvíli jsme si psali, posílala mi fotky (hodně atraktivní, až podezřele moc), svěřila se, jak ji jednou zranil jakýsi člověk z Čech,

ale že by se sem chtěla vrátit apod. Pak začala vůči mě být velmi citově nakloněná, teď začala psát, že by u mě 3 měsíce chtěla žít, ale potřebuje peníze na cestu a jestli bych jí pomohl. Nikdy neznámým lidem peníze neposílám, takže s tím nemůže počítat. Účet na seznamce (šlo o stesti.cz) již zrušila. Také zajímavé, že? Jaký je váš názor? Jde o scamming? Nemám věc nahlásit i policii? Nevíte o nějakých stránkách, kde by mi mohli potvrdit, že dotyčná osoba je podvodnice (pokud je to vůbec reálná bytost)? Foto zasílám v příloze. (Martin, 32 let)

(Fotografie "holky z Ruska")

V tomto případě se Martin zachoval správně - podvod by pravděpodobně pokračoval flirtem na webkameře, kybersexem (např. vzájemnou masturbací) a následným vydíráním muže zveřejněním jeho videozáznamů ze společných sexuálních aktivit,

které si pachatel pomocí webkamery skrytě pořizoval. To se stalo např. movitému lékaři, o jehož případě jsme vás informovali v [našich předchozích textech](#).

“Z praxe máme doloženo, že pod tíhou vydírání muži většinou zaplatí požadovanou sumu, která se pohybuje řádově v tisících. Obávají se zveřejnění citlivého materiálu, protože útočník vyhrožuje sdílením a zveřejněním v okruhu jeho přátel,“ uvádí kpt. Pavel Schweiner z oddělení kybernetické kriminality Olomouc, Krajského ředitelství policie Olomouckého kraje. Zároveň dodává: *„Nezřídka jsou oběťmi významní a úspěšní muži, které zveřejnění takového materiálu může velmi poškodit a poznamenat. Provedenou platbu lze jen velmi obtížně dohledat, směřuje do zahraničí většinou do zemí třetího světa. Totéž platí o složitém vypátrání útočníka, který také jedná ze zahraničí. Na problému je závažné především to, že nikdo nedokáže zajistit úplné vymazání videa či fotografií z internetové sítě a není vyloučeno další šíření. Z těchto příčin a několika živých případů je pak důležitá prevence a obezřetnost uživatelů erotických portálů.“*

Stále více případů řešených poradnou bylo spojeno také s aplikací Tellonym a fenoménem Přiznání - v průběhu 6 měsíců nám 7 různých základních škol nahlásilo, že prostřednictvím aplikace [Tellonym](#) v kombinaci s Instagramem vznikly profily “Přiznání” zaměřené právě na jejich školu. Na té si pak žáci anonymně vyměňovali různé druhy dehonestujících zpráv nejen o svých spolužácích, ale také o učitelích. Drtivá většina zpráv sdílených na těchto profilech byla vulgárních, urážlivých, pachatelé využili anonymní identity, kterou jim poskytla právě aplikace Tellonym.

Výzkum České děti v kybersvětě, realizovaný v letošním roce Univerzitou Palackého v Olomouci a společností O2 Czech Republic odhalil, že aplikace Tellonym je u dětí velmi oblíbená a aktuálně ji využívá [přibližně 13 procent českých dětí](#).

Mezi typické případy, které naše poradna zachycuje již řadu let, patří **úniky intimních materiálů v rámci tzv. sextingu**. Ten bývá často spojen se službami, které umožňují, aby intimní materiály (fotografie) po několika vteřinách či minutách z dané služby “zmizely”. Mezi typické platformy, které toto

umožňují, patří Instagram a [Snapchat](#). A právě se Snapchatem je spojen případ 13leté Anežky. Případ zveřejňujeme tak, jak byl zaslán do poradny (včetně jazykových chyb a často nesrozumitelných obrátů).

Psal mi na snapchatu nějaký 19tiletý kluk (XY) ze se mu moc líbím a ze by potřeboval pomoc..no ja hodná duše jsem mu chtěla pomoct, potřeboval pomoc s tim ze jeho 13tiletá sestra k němu občas chodí spát a ze se jednu noc probudil a ona mu honila..tak jsem ji sla napsat proc to dela a tak a ona že mi to řekne za fotku mých prsou..tak jsem ji ju poslala i s obličejem a ona si ju screenla ale ja jsem ji rikala ať to nefotí...napsala mi ze kdybych nahodou neco rekla tak at to má jako odplatu...ja jsem to řekla tomu XY a on mi po chvilce psal že chce moji nahou fotku..ja jsem mu rikala ze ne a on mi po chvilce začal vyhrožovat že to řekne te sestře že jsem mu to řekla..on jí to řekl a ta sestra tu mojí fotku chce rozeslat..pár dní jsem jim neodepisovala protože ta sestra mi napsala ze to nerozešle za to že vyhonim jednomu chlapovi se kterým chodí na brigádu mu honit a kouřit za peníze a nebo vyhonit jejimu bratrovi (XY)...tak jsem ji rekla ze ne a neodepisovala..dneska mi napsal nejaky kluk na ig ze nejaka holka psala ze ma moje nahe fotky..a to byl ten XY tak jsem se podivala co mi psali na snapchatu a ta sestra mi psala ze mam posledni sancí atd..a po chvilce psaní mi napsala že ty fotky smazala ale já tomu nevěřím...nevím co mám dělat (Anežka, věk 13)

Ve výše uvedeném případě udělalo dítě zásadní chybu - **poskytlo neznámé osobě v online prostředí své vlastní intimní materiály a stalo se terčem vydírání**. V tuto chvíli je nutné, aby dítě zajistilo veškeré důkazy (v případě Snapchatu pomocí nastavení účtu - funkce My Data), zásadně nic nemazalo a neblokovalo a věc předalo k šetření policii (např. s pomocí rodičů). Velmi dobré je také dítěti vysvětlit základní právní rámec celé situace - pachatel se dopouští protiprávního jednání a může takto vydírat i více dětí současně.

V dubnu a květnu opětovně **vyděsila české uživatele již několikátá vlna vyděračského emailu** - [kombinace scamu a sextortion](#), který tvrdil, že prostřednictvím viru RAT získal pachatel přístup k intimní materiálům uživatelů a že pokud uživatelé nezaplatí "výkupné" v kryptoměně bitcoin, uniknout jejich intimní

tajemství do kyberprostoru. Vyděšení uživatelé (ale také uživatelky) se obraceli na naši poradnu s tím, že si pravděpodobně infikovali počítač virem a potřebují pomoci. Výhružky vyděrače však byly plané - stačilo email ignorovat.

Druhým rokem také naše poradna řeší případy spojené se službou [TikTok](#), které nám zpravidla nahlašují dívky ve věku 10-15 let. Nejčastěji mají strach, že se jejich videa z této sociální sítě dostanou do rukou spolužákům, kteří je zneužijí např. k dehonestování či vážnější kyberšikaně. Z tohoto ranku je také případ, který nám nahlásila 14letá Veronika.

Dobrý den, mám problém... Když jsem byla mladší natáčela jsem videa na Tik Tok jako každá holka. No ale před půl rokem jsem se pohádala s jednou kamarádkou která zná ten profil, problém je v tom že se nemůžu přihlásit na tento účet (Veronika XY) a nejdou mi ty videa smazat a bojím se že by je jednou použila proti mě. Nechcu aby sem mi spolužáci ve škole smáli. Jestli by to bylo možné byla bych velice ráda kdyby se je podařilo smazat... předem moc děkuji. (Veronika, věk 14)

O dalších případech, které naše poradna v letošním roce řešila, si můžete přečíst např. [zde](#).

Pro E-Bezpečí
Kamil Kopecký

Poradna projektu E-Bezpečí je provozována díky podpoře statutárního města Olomouc a Olomouckého kraje, Ministerstva vnitra ČR a také společnosti O2 Czech Republic. Činnost poradny můžete podpořit snadno a rychle [také vy!](#)